

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 8

Рівне - 2014

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 8. – Рівне: РДГУ, 2014. – 204 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 10 від 30 травня 2014 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Вступ	6
Абрамович М. <i>Комунікативні компетенції працівників у сфері обслуговування</i>	8
Адамчук С. <i>Вплив соціальних настановлень на емоційну сферу юнаків</i>	9
Артемов І. <i>Підліткова агресія: захисна агресія або крик про допомогу</i>	12
Артимовець А. <i>Дослідження особливостей емоційної сфери у студентському віці</i>	14
Бабецька В. <i>Психологічні та психолінгвістичні проблеми білінгвізму</i>	16
Бардонова Ю. <i>Арт-терапія як засіб психокорекції професійного вигорання</i>	19
Борсук С. <i>Психологічні особливості прояву агресії у підлітків</i> .	22
Варійчук З. <i>Чинники емоційного вигорання у працівників ОВС</i>	25
Вознюк Ю. <i>Основні засади самоствердження особистості</i>	27
Гавель І. <i>Психологічні особливості вибору молоддю професії працівника державної служби охорони</i>	30
Гарлайчук М. <i>Порівняльний аналіз мотиваційної сфери дітей з повних сімей та дітей позбавлених батьківського піклування</i>	32
Главацький В. <i>Розвиток саморегуляції поведінки підлітків у процесі оволодіння бойовими мистецтвами</i>	35
Гоц О. <i>Корекція соціальної деривації внаслідок органічно-функціональних порушень у дітей дошкільного віку</i>	37
Данилюк І. <i>Психологічний аналіз алекситимії як відхилення емоційного розвитку підлітків</i>	41
Дишлюк Я. <i>Психологічні особливості життєвого і професійного становлення у підлітковому віці</i>	45
Єфимець О. <i>Розвиток емоційного інтелекту у студентів</i>	47
Заблоцька (Бойчук) О. <i>Особливості проявів любові та почуття ревності в юнацькому віці</i>	49
Засць Г. <i>Психологічні особливості міжособистісних стосунків працівників пенітенціарної служби</i>	52

Актуальні питання психологічної науки

- Залевська Н.** Психологічні особливості впливу конфліктних ситуацій на взаємовідносини підлітків у школі.....55
- Захарчук О.** Особливості смислової сфери юнаків: теоретичний аналіз.....58
- Касянюк Ю.** Особливості психологічного клімату в молодій сім'ї.....61
- Кибилянська В.** Вплив агресивної поведінки на самооцінку підлітка.....63
- Клічук Я.** Стресостійкість та її значення у діяльності педагога.....66
- Комар С.** Психологічна практика як умова формування майбутнього психолога.....68
- Кондратюк В.** Психологічні особливості розвитку уявлень про сексуальність у юнацькому віці.....71
- Конюський С.** Психологічні умови особистісного зростання студентів – психологів.....73
- Кукуюк Ю.** Вплив рівня креативності на адаптацію особистості студента - першокурсника.....76
- Кулініч М.** Психологічні особливості динаміки ціннісних орієнтацій у юнацькому віці.....80
- Курдибаха О.** Гендерне спілкування з однолітками як основна потреба підлітків.....83
- Кухар А.** Соціальний інтелект як складова міжособистісних стосунків підлітків в умовах школи.....84
- Логвинчук Г.** Психолого-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу особистості майбутнього вчителя початкових класів.....87
- Лукашук О.** Соціальний інтелект у професіограмі психолога...90
- Манілова Н.** Психологічний аналіз методик дослідження психічної депривації батьків інвалідизованих дітей.....94
- Марчук О.** Аналіз гендерних стереотипів сучасної молоді.....97
- Марчук Ю.** Психологічні особливості розвитку емпатійних здібностей у майбутніх психологів.....100
- Мельник А.** Аналіз психологічних механізмів зниження тривожності студентів через призму соціальних агентів: сім'я,

---

<i>освіта та соціум</i>	102
Мукомела Н. <i>Психологічні особливості формування позитивної Я - концепції в майбутніх психологів</i>	105
Мясоєдов О. <i>Особливості емоційно-вольової сфери юнаків з різними рівнями комп'ютерної ігрової активності</i>	109
Ніколаєва Т. <i>Психологічний аналіз мотивації та її впливу на навчальну успішність студентів</i>	112
Новік Л. <i>Онтогенетичні аспекти становлення іміджу особистості</i>	114
Обервенець О. <i>Психологічні особливості самооцінки та рівня домагань в підлітковому віці</i>	116
Окач І. <i>Психологічні особливості професійного іміджу майбутнього психолога</i>	119
Осов`як О. <i>Психологічні особливості формування комунікативної компетентності майбутніх психологів</i>	122
Панчук О. <i>Настановлення щодо власної життєвої перспективи юнаків з обмеженими можливостями</i>	123
Петрусь О. <i>Корекція деструктивних тенденцій розвитку емоційно – вольової сфери підлітків</i>	126
Прищепюк М. <i>Психологічний аналіз спрямованості особистості майбутнього психолога</i>	129
Рабешко Я. <i>Професійна самореалізація як чинник становлення особистості жінки</i>	132
Романик А. <i>Проблематика готовності до материнства в підлітковому віці</i>	134
Савонюк О. <i>Особливості ціннісних орієнтацій людей похилого віку</i>	137
Салайчук І. <i>Особливості трансформації ціннісних орієнтацій особистості дев'янтного підлітка в умовах соціальної ізоляції</i>	140
Скібчик І. <i>Психологічний аналіз кризових ситуацій в сім'ї</i>	142
Солодовник О. <i>До проблеми психологічної готовності до материнства</i>	144
Сопун Р. <i>Формування самооцінки підлітків</i>	147
Спільніченко А. <i>Психологічні особливості розвитку соціально</i>	

Актуальні питання психологічної науки

<i>спрямованих потреб</i>	150
Стоян А. <i>Особливості релігійної свідомості та самосвідомості</i>	152
Таргонська О. <i>Професійно – комунікативні здібності майбутніх психологів</i>	155
Троцька О. <i>Особливості емоційної регуляції поведінки у людей з різними типами самооцінки</i>	158
Федчук Л. <i>Розвиток когнітивної сфери молодших школярів засобами художньої літератури</i>	161
Федюк Т. <i>Особливості міжособистісного спілкування дітей з вадами слуху</i>	163
Філоненко В. <i>Роль рефлексії у саморозвитку особистості</i>	165
Халімончук Н. <i>Соціально – психологічні детермінанти формування професійного іміджу майбутнього психолога</i>	168
Чвач О. <i>Вплив рівня тривожності на систему особистісного самооцінювання у підлітковому віці</i>	170
Чмелюк С. <i>Психологічні чинники виникнення самотності у підлітковому віці</i>	173
Шаблевська Ю. <i>Дослідження соціально-психологічної адаптації серед студентської молоді</i>	175
Шаріпо А. <i>Розбіжності в стереотипах привабливості у чоловіків та жінок</i>	178
Шевчук Н. <i>Психологічні особливості ставлення до грошей у підлітковому віці</i>	181
Шидловська Ф. <i>Мотиваційно-емоційні чинники успішності шкільного навчання</i>	185
Шлапак С. <i>Мотивація успіху як чинник оптимальної соціалізації старшокласників</i>	188
Ямницький О. <i>Дослідження факторів привабливості професії у майбутніх практичних психологів</i>	191
Яремчук Т. <i>Особливості розвитку емпатії як основи просоціальної поведінки в онтогенезі</i>	194
Яцук В. <i>Особливості формування ціннісних орієнтацій дівчат</i>	196
Бірук Г. <i>Психологічні закономірності творчої самоактуалізації особистості</i>	199

Список використаних джерел:

1. Бойко В. В. Энергия эмоций / В. В. Бойко. – СПб. : Питер, 2004. – 380 с.
2. Моцонелідзе І. О. Психологічні особливості чинників, що зумовлюють виникнення емоційного вигорання у працівників органів внутрішніх справ / І. О. Моцонелідзе // Проблеми сучасної психології. – 2011. – №11. – С. 213-216.
3. Попова Г. В. Загроза емоційного вигорання у оперативних працівників на етапі адаптації до професійної діяльності / Г. В. Попова, Н. Е. Мілорадова // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 18 листопада 2009 року). – Х.: Академія внутрішніх військ МВС України, 2009. Електронний ресурс: <http://ruh.znaimo.com.ua/index-1571.html?page=60>

УДК 159.923:316.6

**ОСНОВНІ ЗАСАДИ САМОСТВЕРДЖЕННЯ
ОСОБИСТОСТІ****Вознюк Юлія, аспірантка РДГУ***Керівник: Ямницький В.М., д. психол. н., професор*

Тривалі динамічні зміни суспільства, швидкоплинність соціального прогресу, зумовлюють необхідність кожної особистості до постійного пристосування до умов життя. Особистості сьогодення характерне відчуття тону, який проявляється у постійній роботі над собою, власним життєвим утвердженням, посиленням відповідальності за своє майбутнє, за можливість досягнення успіху, реалізацію свого внутрішнього потенціалу.

Проблема самоствердження особистості займає особливе місце в психології, хоча залишається недостатньо окресленою та вивченою.

Термін «самоствердження» можна аналізувати за двома напрямками:

- «само» – те, що відрізняє людину від інших живих істот (людина здійснюється для себе, спрямовується на саму себе, виконує будь-що без сторонньої допомоги);

- «ствердження», що означає міцно укріпитися, встановитися, переконатися в будь-чому, ствердно упевнитися. У

Актуальні питання психологічної науки

ньому вбачається «стратегія життя», «ідея стійкості і стабільності у свідомості людини», «укорінення в бутті» [1].

Самоствердження особистості – це фундаментальна потреба людини у саморозкритті та самовираженні, це стійке прагнення людини до високої оцінки і самооцінки своєї особистості, що спонукає її до активної діяльності й поведінки [1].

Для кожної людини важливо навчитися жити відповідно до своїх задатків, можливостей, особливостей характеру. Для цього необхідне розуміння самого себе. Самостверджуючись, зріла особистість прагне досягти максимальної повноти життя, забезпечити позитивний статус у групі та ефективно реалізуватися вцілому. Вона свідомо організовує своє життя, визначає власний розвиток, тобто процес особистісного самовизначення, самооцінки, самоконтролю, на основі яких відбувається самовизначення, самоствердження та самореалізація.

У контексті психологічної думки самоствердження розглядається орієнтиром розвитку особистості. Необхідною його передумовою є самоусвідомлення людиною себе. Тільки в контексті самоусвідомлення своєї сутності особистість спроможна передбачати перспективи власної життєдіяльності, формувати образ Я. Основним в даному процесі залишається відчуття задоволеності самої людини, міра прийняття чи неприйняття самої себе, тобто самооцінка.

У складі наявних психологічних засад формування здатності до самоствердження базовими постають емоційна саморегуляція, впевненість у собі, здатність до самопізнання, сформований цілісний Я образ.

Самореалізація та самоствердження є механізмами розвитку особистості, предметом першої є здібності, а другої – цінність власного Я. Самореалізація буде проявлятися у відчуттях власної компетентності, а самоствердження – у відчуттях власної значимості [2].

Згідно Н. Є. Харламенкової, існують такі стратегії самоствердження:

- 1) конструктивна (позитивна поведінка, спрямована на самореалізацію),
- 2) домінуюче-агресивна стратегія (дії за рахунок інших і з вираженою ворожістю і прагненням подавити інших),

3) самопригнічення (відмова від самоствердження й самовираження) [3].

Отже, самоствердження можна визначити як інтегративну єдність властивостей і якостей особистості, що визначає готовність до досягнення соціально та особистісно значущих цілей. Самоствердження – це прагнення особистості до саморозкриття, самоцінності, самореалізації особистісних потенціалів та досягнення певного статусу у взаємодіях з оточуючими, з соціумом. Засадами успішного конструктивного самоствердження виступають висока самоповага, самооцінка, саморозуміння, самоприйняття, впевненості в собі, здатність до самопізнання, самоприйняття, і врешті, цілісний образ Я. Однак можна констатувати факт, що залишаються нез'ясованими багато питань, вирішення яких сприяло би розв'язанню проблеми самореалізації особистісних здібностей, життєвого самовизначення та духовного здоров'я. Потреба у самоствердженні виникає у багатьох людей, проте повною мірою реалізується далеко не у всіх. Для цього, по-перше, повинна актуалізуватися відповідна потреба, по-друге, з боку соціального оточення, освітніх установ, сім'ї мають бути створені відповідні умови. Тому створення спеціальних психолого-педагогічних умов та орієнтирів позитивного самоствердження стає одним з актуальних завдань сучасної педагогічної психології і реальної практики навчання і виховання особистості на різних вікових етапах.

Список використаних джерел:

1. Безкоровайна О.В. Виховання культури особистісного самоствердження в ранньому юнацькому віці: Монографія. – Рівне: РДГУ, видавець Олег Зень, 2009. – 470 с.
2. Євченко І. М. Теоретичний аналіз проблеми самоствердження особистості / І. М. Євченко // Вісник Київського національного торговельно-економічного університета. - № 2. – Квітень, 2012. – С. 112-119.
3. Никитин Е. П., Харламенкова Н. Е. Феномен человеческого самоутверждения. СПб.: Алетейя, 2000 – 215 с.